

Qodirova Nargizaxon Muhtarovna

Andijon davlat chet tillar instituti

Nemis tili nazariyasi va amaliyoti kafedrasida katta o'qituvchisi PH

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Dunyodagi barcha tillarning asosini so'z tashkil etishi haqida, Sinonimlarning mavjudligi haqida, til o'rganish jarayoni haqida, sinonim so'zlar tashkil topishi haqida, sinonimlarni qo'llanilishi haqida, til birliklari haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *til, sinonim, birik, qo'llanilishi, tashkil topishi, qo'shimcha, ma'no, paronim, antonim.*

Abstract: *This article talks about the basis of all languages in the world, about the existence of synonyms, about the process of language learning, about the formation of synonyms, about the use of synonyms, about language units.*

Key words: *language, synonym, combination, application, formation, addition, meaning, paronym, antonym.*

Аннотация: *В данной статье говорится об основе всех языков мира, о существовании синонимов, о процессе изучения языка, об образовании синонимов, об использовании синонимов, о языковых единицах.*

Ключевые слова: *язык, синоним, сочетание, применение, образование, дополнение, значение, пароним, антоним.*

Barchamizga ma'lumki dunyodagi barcha tillarning asosini so'z hosil qiladi. Nutqimiz ravon bo'lishi ham so'z bilan bog'liqdir. Nutqimiz go'zal va ravon bo'lishi uchun so'z boyligi ko'p bo'lishi kerak. Buning uchun esa sinonim, antonim, paronim kabi so'zlarni bilishimiz va ularni tillar doirasida farqlay olishimiz kerak. Sinonimlar (qadimgi yunoncha: σύν va ὄνομα — bir nomli) — bir umumiy ma'noga ega bo'lgan (denotativ ma'nosi bir xil), qo'shimcha (konnotativ) ma'nosi (ekspressiv,) uslubiy va boshqa munosabat kabilarni ifodalovchi xususiyatlari bilan o'zaro farqlanadigan til birliklari — so'z, ibora, sintaktik birlik va boshqa, boshqatdan, qayta, qaytadan, yangidan, yana, takror kabi so'zlari sinonim so'zlar hisoblanadi. Til birliklari bir xil ma'noga ega bo'lish hodisasi sinonimiya deyiladi. Bu hodisa qanday til birliklariga xosligiga qarab, lug'aviy (leksik) sinonimiya frazeologik sinonimiya, sintaktik sinonimiya kabilarga bo'linadi. O'zaro sinonim bo'lgan so'zlar guruhi Sinonimlar qatori deyiladi. Sinonimlar qatori 2 va undan ortiq so'zdan tashkil topadi.

Dunyodagi barcha tillarning asosini so'z tashkil etadi. Shuningdek insonlarning nutqi ham aynan shu so'zlarning qo'llanilishiga bog'liq. Nutqimizning ravon bo'lishi va so'zlagan so'zlarimizning takrorlanmasligi uchun so'z boyligimiz ko'p bo'lishi va sinonim so'zlarni qo'llashimizga bog'liq desak mubolag'a bo'lmaydi.

Til birliklarining bir xil ma'noga ega bo'lish hodisasasi sinonimiya deyiladi. Sinonimiyaning birligi bir umumiy ma'noga ega bo'lgan so'zlar ya'ni, sinonimlardir. Sinonim yunoncha so'zdan olingan bo'lib, "bir nomli" degan ma'noni anglatadi. Sinonimlar qanday til birliklariga xosligiga qarab, lug'aviy, frazeologik va sintaktik sinonimlarga bo'linadi.

Sinonimlar o'zbek tilida ham keng qo'llaniladi. O'zaro sinonim bo'lgan so'zlar guruhi sinonimlar qatori deyiladi. Sinonimlar qatoridagi bir so'z bosh so'z (asosiy so'z) hisoblanadi. Bosh so'z o'zining ma'nodoshlariga nisbatan ommabop bo'ladi va muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, hozirgi adabiy tilga mansubligi, emotsional bo'yoq, uslubiyatga ko'ra betarafligi va shu kabi xususiyatlari bilan ajralib turadi.

Til birliklari bir xil ma'noga ega bo'lish hodisasi sinonimiya deyiladi. Bu hodisa qanday til birliklariga xosligiga qarab, lug'aviy (leksik) sinonimiya, frazeologik sinonimiya, sintaktik sinonimiya kabilarga bo'linadi. O'zaro sinonim bo'lgan so'zlar guruhi sinonimik qator deyiladi. Sinonimik qator 2 va undan ortiq so'zlardan tashkil topadi. Mas, buloq — chashma sinonimik qator 2 so'zdan, yuz, aft, bashara, bet sinonimik qator esa ko'p so'zlardan tuzilgan. Ko'p ma'noli so'zlar muayyan ma'nosi yoki ma'nolari bilan bir yoki birdan ortiq sinonimik qatorga kirishi mumkin. Bitirmoq so'zi bir ma'nosi bilan tugatmoq, tugallamoq, tamomlamoq so'zlari qatoriga, boshqa ma'nosi bilan esa ado qilmoq, yo'qotmoq, yo'q qilmoq so'zlari qatoriga kiradi.

Sinonimik qatordagi birinchi so'z bosh so'z (asosiy so'z) hisoblanadi. Bosh so'z, odatda, hozirgi adabiy tilga mansubligi, emotsional bo'yoq, uslubga ko'ra betarafligi va shu kabi xususiyatlari bilan shu qatordagi boshqa so'zlardan farqlanadi, hamda, xuddi shu xususiyatlariga ko'ra tilda boshqalariga nisbatan keng qo'llaniladi. Chiroyli, go'zal, husnli, husndor, xushro'y, ko'hli, zebo, suluv, sohibjamol sinonimik qatorda chiroyli so'zi shunday belgilarga ega va bosh so'z hisoblanadi. Qolgan so'zlar esa har biri o'ziga xos belgi-xususiyati bilan boshqalaridan farqlanadi: go'zal so'zi belgini kuchli (yuqori) daraja bilan ifodalaydi; barno, zebo so'zlari ko'proq kitobiy uslubga ega, suluv so'zi esa nisbatan kam qo'llanadi va hokazo. Nutqda sinonimlarning har biridan ularga xos belgi, xususiyatlarni hisobga olgan holda foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Ingliz tilida sinonimlar, biror so'z yoki ifodaning o'z ma'nosini boshqa so'z, ifoda yoki so'zlar bilan almashtirish orqali ifodalashdir. Sinonimlarning vujudga kelishi til o'rganishning muhim qismi hisoblanadi. Sinonimlarning mavjudligi til o'rganish jarayonida oson ma'nolarni ko'rsatkich va matnlari uchun juda foydali bo'lishi mumkin. Odatda, ular yangi so'zlar va ifodalar olish uchun chet el tillarini o'rganishda ham juda foydali bo'la oladi.

Sinonimlarning ehtimoli daromadli bo'lsa ham, ular ma'nog'ini o'zgartirish uchun afzal bir so'zlar arsenalini taqdim etadi va so'z yoki so'zlar tanisqlik va turli xil ma'noni taqdim etadi. Sinonimlar keng qo'llanilgan sifatga ega bo'lib, umuman til fannida zarur bo'lgani kabi, ular so'zlar o'rtasida o'zgarishlar qilishda va ma'nolarni yanada ko'rsatkich tarzda ifodalashda qulayliklar olib keladi.

Ingliz tilida sinonimlar - bu so'zlar yoki iboralar, bir xil yoki o'xshash ma'noni, to'g'ri ma'noni ifodalovchi so'z yoki iboralar.

Ingliz tilida boshqa so'zning ma'noni tushunchasini aks ettirish uchun ko'p xil olinadigan so'zlar mavjud.

Masalan:

- joy: place, area, space
- bo'ladi: happens, occurs, takes place
- katta: big, large, huge
- qulay: comfortable, convenient, easy
- o'qituvchi: teacher, educator, instructor

Bu jihatdan, sinonimlarni taxminan har bir til o'rganishda juda foydali va zarurdir.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1.Nuraliyeva G., Himoyiddinova M. INGLIZ TILIDA IBORALARNING QO'LLANILISHI //Journal of new century innovations. – 2023. – T. 23. – №. 4. – C. 79-82.

2.Faxriddin Y., Xushnudova D. SINONIM FRAZEOLGIK BIRLIKLAR //FAN, TA'LIM VA AMALIYOTNING INTEGRASIYASI. – 2022. – C. 234-236.

3.Vaxobovna A. Z., Magamadaminovna A. O. INGLIZ TILIDA SINONIM VA OMONIMLARNING ETIMOLOGIK TARKIBI HAQIDA //Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2023. – T. 11. – №. 5. – C. 586-592.